

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značiln. vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 110 • Maribor, četrtek, dne 26. septembra 1940 • Leto XV

Demokracija

V št. 1577 »Hrvatskega dnevnika« z dne 18. septembra t. l. je izšel uvodnik, kot odgovor na v št. 106 »Delavske Politike« z dne 17. septembra t. l. priobčen članek »Še eno bistveno vprašanje hrvatsko-srbskega sporazuma«, v katerem smo rekli, da je demokratično sodelovanje vseh političnih sil naroda pri izvedbi sporazuma bistvo dogovora, ki sta ga sklenila gg. dr. Maček in Cvetković. V svojem odgovoru pravi članek v »Hrvatskem dnevniku«, »da bi »Delavska Politika« pokazala več razumevanja za našo stvarnost, ako bi se pečala z vprašanjem, kakšna demokracija je pri nas mogoča... Ako želi ostati dosledna, ne bi smela zastopati take demokracije, kakršna se je izvajala v državah kapitalističnega liberalizma. Socialistična zamisel demokracije se zelo razlikuje od osnove kapitalističnih liberalcev, kakor se od nje razlikuje zamisel kmečke demokracije. — Kmečka demokracija znači, da mora biti državna politika pri nas prežeta s kmečkim duhom in da se v njej morajo v polnem obsegu uresničiti težnje in zahteve kmečkega naroda. Kmečka demokracija pomeni (za voditelje hrvatskega naroda), da kmet ne sme biti objekt politike, ki bi jo na svojo pest vodila gospoda, ampak da mora kmet odločevati o pravcu te politike in njeni izvedbi in da se mu zagame možnost nadzora nad vodenjem državnih zadev. Sedaj je samo še treba, da se organizira srbski kmet... Organizirani hrvatski, srbski in slovenski kmetje bodo morali storiti vse, da bodo v državni politiki prevladala načela socialne pravičnosti, kar bo tem lažje, ker je med njimi mogoče tesno sodelovanje pri tem velikem poslu.

Na ta izvajanja »Hrvatskega dnevnika« je treba odgovoriti načelno. Kaj je demokracija?

Med najpomembnejše razlagalce demokracije moramo prištevati filozofa in etika, bivšega predsednika Čehoslovaške republike dr. T. G. Masaryka. Pa, če bi tudi njegovih naukov ne poznali, bi morali vedeti, da pomeni demokracija vrhunec civilizacije človeštva.

Kaj pomeni beseda demokracija, vemo. Pomeni ljudsko oblast ali ljudovlado v dobesednem prevodu, v smiselnem pa, da imajo ljudje, recimo v državi, enake pravice in dolžnosti, ki jih svobodno in enakopravno določajo. To se pravi, da o vsem sklepajo in sodočajo vsi tako, kakor je za vse prav in pravično.

So pa ljudje, ki zavestno ali nezavestno na različne načine pačijo pojem demokracije. Govore o meščanski demokraciji, o kmetiški, o stanovski, o kulturni, o gospodarski, samo o politični itd. itd. Navadno se to godi, kadar mi zahtevamo demokracijo, pa pristavimo ta ali oni navadenen prilastek in trdijo, da je prava le njihova demokracija, ne naša. Seveda so vse to le brezvsebne parole, ki pa so obsodbe vredne, ako imajo namen postaviti v slabo luč pravi pomen besede demokracije, ki je civilizačno svojstvo demokratičnega človeštva.

Demokracija je splošen pojem, ki je uresničen šele takrat, če se narod ali ljudstvo demokratično in pravično vlada. Meščanska, kmetiška in druge take demokracije pa niso več splošne, ampak stanovske, z značajem diktature, ki po svoji vsebini ne morejo biti več splošne, ampak imajo znake vladanja nad drugimi ljudmi in sloji, znake terorja, znake predpravice. Od takih »specializiranih« demokracij tudi ne moremo pričakovati demokracije, ker v demokraciji ne gre za večinsko oblast, ampak za pravično ravnanje in upravljanje družbe.

Mi sicer poudarjamo, da zahtevamo politično, gospodarsko, socialno in kulturno demokracijo. Toda s tem ne specializiramo različnih demokracij, marveč hočemo le poudariti, da zahtevamo povsod in za vse enake pravice in dolžnosti, ki jih bomo enakopravno vršili za vse, to je za skupnost, za socialno družbo. Te naloge pa more vršiti le splošna demokracija, človeštvo, ki je

Napadi na London in na Berlin

Nemški napadi na London

V 17. noči nemških letalskih napadov na London so nemška letala metala bombe na središče mesta in tudi na zunanje okraje. Zadete so bile stanovanjske hiše in neka reševalna postaja, pa tudi nekaj industrijskih podjetij. Sestreljeni sta bili dve nemški letali, eno je eksplodiralo v zraku.

(DNB). Napadi na Anglijo dne 24. septembra so bili naperjeni proti važnim objektom. Ponoči na 24. september je bil napaden London, kjer so bombe zadete doke Milwall in India. Požari so bili zaneteni tudi v Liverpoolu.

Kot odgovor na angleški napad na Heidelberg pa so nemška letala napadla angleško univerzitetno mesto Cambridge. Nemška letala so položila mine pred angleškimi pristanišči. Pri nočnem napadu na Berlin je bilo ubitih več civilistov, mnogo pa ranjenih. Vojaški objekti niso bili poškodovani.

Letalski napadi Angležev na Berlin

Dober teden dni je bil Berlin izven območja angleških letalskih napadov. Nemška poročila so javljala, da je izpopolnjena protiletalska obramba onemogočila angleškemu letalom napade na glavno mesto rajha. V noči od 23. na 24. september pa so se angleška letala pred polnočjo zopet pojavila nad Berlinom in so krožila nad mestom ter industrijskimi predmestji cele štiri ure. Poročila iz Newyorka javljajo, da so bombe povzročile velike požare v raznih delih mesta in da je bil ta napad najhujši izmed vseh dosedanjih.

Pri Dresdenu so angleška letala bombardirala tovarno municije in pa železniško križišče v Torgauu.

Pri letalskih napadih na obrežje v Kanalu je bilo pri Ostende zadeto municijsko skladišče, ker je zedečku sledila strahovita eksplozija.

Od Boulogne sur Mer pa do Dunkerqueja so bili celo noč vidni požari, ki so jih povzročile angleške bombe.

(Reuter) Pri napadu na Berlin ponoči na 24. september so bombe zadete električno centralo in plinaro ter zapadni kolodvor. Poleg Berlina je bila napadena neka tovarna v Charlottenburgu, kjer so bili zapaženi veliki požari. Zadeta je bila tudi tovarna BMW motorjev. Na potsdamskem kolodvoru je bilo več zadetkov, ki so povzročili eksplozije, istotako so bile zadete tudi Siemensove tovarne. Na povratku so letala bombardirala Hamburg in luko Kiel.

500 letal nad Anglijo

Nad Longon so dne 24. septembra priletela nemška letala v dveh rojih, pa so jih angleški letalci prisilili k umiku. Mesto so preletela le posamezna letala, ki pa so zadela na protiletalsko obrambo. Z bombami so bile zadete stanovanjske zgradbe in ena cerkev.

Popoldne je bil napad na luko Southampton, kjer je bila povzročena škoda na stanovanjskih hišah in so izbruhnili požari.

Računajo, da se je boj nad Anglijo v teku 24. septembra udeležilo 500 nemških letal. Zbitih je bilo 8 nemških bombnikov in 4 angleški, iz katerih pa so se rešili 4 piloti. (Reuter.)

Izgube letal

Nemci poročajo, da so dne 23. septembra sestrelili 21 angleških letal, 5 nemških se pa ni vrnilo.

Angleži pa javljajo, da je bilo sestreljenih 11 nemških in 11 angleških letal.

Potopljene ladje

Popoldne, 24. septembra, sta bila napadena dva konvoja nemških ladij, izmed katerih je bila ena ladja potopljena, dve pa težko poškodovani. V teh bojih je bilo uničeno eno angleško in eno nemško letalo.

V tednu o 15. do 22. septembra je bilo potopljenih ladij v skupni tonaži 49.000 ton, od tega 29.000 ton angleških, ostali del pa so bile nevtralne ladje. (Reuter.)

Amerikanci o položaju

(Reuter) Ameriški listi poročajo, da so angleške bombe uničile ob Kanalu dve tretjini tamkaj nagomilane nemške municije, ki je bila pripravljena za opremo armade pri vpadu v Anglijo.

Kanadski letalski minister in ministrski predsednik Nove Zelandije sta se dogovorila glede nadaljnjega vezbanja pilotov. V Novi Zelandiji se vezba sedaj 8.000 pilotov in 8.000 mož pomožnega letalskega osebja. Vrše se redna novačenja.

Delavci in nočno delo

Angleški minister dela je izdal posebne ukrepe za zaščito delavcev, ki so zaposleni v nočnih zmenah. Dobivali bodo posebne osvežujoče pijače in čaj. Priskrbeli jim bodo v bližini tovarn tudi varna stanovanja, da bi se čimbolj preprečila obolenja delavcev, kajti ljudstvo lahko nudi odpor samo tedaj, ako je zdravo.

Tajnik ministrstva za prehrano je izjavil, da je živil v Angliji dovolj, kadar pa nima hrane in denarja, je treba samo, da se javi oblasti in bo dobil kar rabi. (Reuter.)

Zastoj operacij v Egiptu

Samo letalski boji.

Italijanska ofenziva v Egiptu je v zastoji že 6 dni. To je mogoče ugotoviti na podlagi obojestranskih poročil. Pač pa se vrše letalski boji in napadi na razna oporišča. Sem ter tje se razvijejo tudi artiljerijski boji.

Akcija proti Italijanom v Egiptu.

7000 Italijanov je po poročilu Reuterja bilo aretiranih v Kairu in veliko tudi v raznih drugih krajih Egipta. Vsi aretiranci bodo po nalogu egiptovskih oblasti internirani. Iz istega vira pa se zanika vest, da bi bilo nad Egiptom razglašeno obsedeno stanje.

Južno-afriška Unija ter angleško-italijanska vojna

Zanimivo mnenje francoskega poluradnega glasila

Iz Južno-afriškega dominiona je prišla velika armada vojaštva v Kenijo, to je britansko posest, ki meji na Abesinijo. Pred to kopno armado je Južno-afriška Unija poslala letalce z modernimi bombniki, ki so nastopali že v prvih dneh angleško-italijanske vojne. Prav zanimivo je, kaj piše poluradni

list francoske vlade, »Temps« o vojaštvu Južno-afriškega dominiona:

»Južno-afriške čete, ki so prispele v Kenijo, so prvovrstno izvežbane. Navajene so na tropsko vojno in bodo uporabljene za operacije proti Abesiniji. Čete sestavljajo sami prostovoljci, ki so dorasli tropskemu podnebj; arma-

doseglo stopnjo civilizacije, v kateri to vprašanje tako razume.

Prav dobro vemo, da razvoj ne teče tako gladko, kakor po namazanem traku. Prihajajo krize, kulturni krči in večji skoki v razvoju. Vse to je mogoče. Ali potrebno je, da se človeštvo zaveda, kakšne naloge ima v svoji civilizaciji in da teh tudi v opasnih trenutkih ne izgubi iz spomina.

Razkosavanje demokracije ali njene ga pojma ima namen prikrivati druge posebne sebične namene, zato o tem pač ne moremo reči drugega, kakor da je treba biti oprezen in zavračati vse

fraze, ki imajo namen izigravati pravi pomen demokracije.

Mnogo govore in pišejo o demokraciji. Nekaterim se zdi stvar že smešna. Ali žalostna in smešna je le v toliko, ker se polvarja pomen in bistvo demokracije. Drugače je stvar resna. Spoštovanje prave demokracije je znak kulture; demokracija je najidealnejša oblika občevanja in sodelovanja med ljudmi. Če načelo prave demokracije še ni zmaga-lo, če ga nekateri psujejo in izigravajo, morajo nastopiti zanj vsi drugi pamet. Ljudje, ki vedo, kaj je človek in kaj zahteva človeško dostojanstvo od njih.

da predstavlja elito, tako z ozirom na ljudi, kakor tudi na opremo. Te nove čete bodo okrepile dosedanje maloštevilno vojaštvo angleške Vzhodne Afrike. Ta armada bi mogla voditi ofenzivo proti italijanskim posestvom ali pa se uspešno ustavljati morebitnim sovražnim napadom. Možno je, da se bodo po končani deževni dobi — to je v 1. septembra — začele v teh pokrajinah obsežne vojaške akcije. Tudi je v Abesiniji še polno elementov, ki so sovražni Italiji ter so verjetno oboroženi od angleških in neguševih tajnih odposlancev. Ti elementi se pa ne smejo podcenjevati.

Po rimskih posvetih

O rimskih posvetih med Mussolini-jem, Cianom in Ribbentropom se mnogo ugiba. Pravijo, da utegne slediti splošni in bliskoviti napad na Afriko, Sirijo in Palestino. S tem bi zaprli Angležem petrolejske pipe, oz. jim odvzeli petrolej, ki prihaja po cevi iz Iraka. Italijani bi se polastili Sueza in angleška mornarica bi morala na vrat na nos pobegniti iz Sredozemskega morja. — Za uresničitev tega načrta je treba razčistiti odnošaje z Grško in Turčijo.

Razen tega se pa čuje, da nameravajo Nemci in Italijani uničujoč napad na Anglijo s pomočjo italijanske vojne mornarice, ki mora premagati Gibraltar, da bo mogla v Atlantski ocean in v angleške vode.

Razdelila bi se naj Evropa in Afrika med Italijo, Nemčijo in Španijo. V Afriki bo dobila Italija vzhodni del Afrike. — Malenkost bi še ostalo Franciji, Angliji pa nič več.

Boji za posest francoske kolonije Senegal

Francoski general de Gaulle je pričel napad na glavno mesto Dakar.

Dne 23. septembra se je pojavilo pred pristaniščem obalnega mesta Dakar v francoski koloniji Senegal angleško brodovje s četami generala de Gaulleja, ki se bori na strani Anglije, v nameri, da izkrca generala in njegovo vojsko ter se polasti dežele, čije francoski upravitelji so ostali zvesti vladi maršala Petaina v Vichiju.

Ker so oblasti v Dakarju odklonile poziv na predajo, so angleške vojne ladje pričele obstreljevati luko.

Bombardiranje mesta je pričelo ob 14. uri. Francoska vlada je bila še nekaj časa v brezžični zvezi z Dakarjem, par ur nato pa je postaja utihnila, ker so jo pogodile angleške granate.

V luki se nahaja od Angležev za boj onesposobljena oklopna »Richelieu« in še nekaj edinic francoske vojne mornarice, ki so pred dobrim tednom plule skozi Gibraltar, ne da bi jih bili Angleži nadlegovali.

Kolonija Senegal leži na skrajnem zahodnem rtu Afrike in je izmed vseh

luk na tem kontinentu najbližje Južni Ameriki. V glavnem mestu Dakar se tudi stekajo kabli iz Evrope, ki vežejo Afriko in Južno Ameriko.

Poročilo o napadu na Dakar

Francoski general de Gaulle poroča, da je prispel pred Dakar na poziv svojih pristašev. Z vojnih ladij se je podalo v luko odposlanstvo parlamentarcev s francosko in belo zastavo. Medtem pa so na čoln z odposlanci pričeli iz luke streljati. Dva častnika sta bila težko ranjena, nekaj pa lahko, zato se je čoln vrnil in so se začeli boji. (Reuter.)

Francoska letala so napadla Gibraltar

Iz Vichija poročajo, da je 120 francoskih letal v odgovor na angleško obstreljevanje Dakarja napadlo Gibraltar. Po nekaterih drugih poročilih je bilo teh letal samo 30. Angleži pa pravijo, da je priletelo nad luko eno samo letalo tuje narodnosti, ki je metalo bombe.

Angleški kralj narodu

»Za sedanjimi preizkušnjami prav gotovo pride zmag.«

Dne 23. septembra zvečer je govoril angleški kralj Jurij po radiu angleškemu narodu in narodom imperija; rekel je: »Bitka, ki je bila torej tako daleč proč od nas, da smo komaj slišali njeno grmenje, je sedaj pred nami. Armade, ki bi rade vdrle na naše ozemlje, stoje pripravljene komaj štirideset kilometrov od naše obale. Stojimo torej v prvih vojnih črtah. Poleg sebe imamo velike in junaške skupine iz vseh delov imperija in močne skupine zaveznikov, z nami pa čutimo dobro voljo vseh tistih, ki ljubijo svobodo. Naši prijatelji v Ameriki so nam to pokazali na mnoge načine. Iz vseh krajev sveta prihajajo

može in orožje v vedno večji reki in v želji, da bi doprinesli skupne žrtve za svobodo vseh. London stoji v prvi fronti in je izmed vseh mest, ki tudi tipe, listi, ki mora nositi vso jezo sovražnika. Govorim vam iz kraljeve palače, ki tudi nosi častitljive rane zadnjih bojev. Zidovje Londona lahko poderejo, toda duha Londončanov ne bodo uklonili. In kot v Londonu tako lahko rušijo domove po vsej lepi Angliji, toda kljub temu bo stala Anglija in angleški narod kot simbol trdnjave. Za sedanjimi preizkušnjami pa prav gotovo pride zmag.«

Podzveza stavbinskih delavcev razpuščena

Banska uprava je na podlagi § 11, odst. 1, zakona o društvih, shodih in posvetih izdala odločbo, s katero se z današnjim dnem razpušča Podzveza stavbinskih delavcev za Slovenijo s podružnicama v Ljubljani in Mariboru, ker je s pozivanjem svojih članov k nezakoniti stavki ravnala proti državnemu in družabnemu redu. Z letakom, ki ga je izdala, je zagrešila tudi prestopke po čl. 5 zakona o zaščiti države, ker se z njim ščuje naš razdor med družabnimi sloji.

Društveni arhiv je zaplenjen, društvena imovina je zavarovana.

Zveza združenih delavcev, Narodna strokovna zveza in Jugoslovanska strokovna zveza so pri banski upravi zaprosile za uvedbo poravnalnega postopka. Banska uprava je prošnji ugodila in uvedla postopek.

Tudi podzveza stavbinskih delavcev za Slovenijo je vložila tako prošnjo, ki pa je morala biti odklonjena, zato, ker je banska uprava zavzela stališče, da ne more intervenirati v korist delavske organizacije, katere članstvo vztraja v nezakoniti stavki, drugič pa zato, ker je bila podzveza med tem razpuščena in je njena prošnja postala brezpredmetna.

Revizija naredbe banske uprave o minimalnih mezdah

V sredo se je vršila na banski upravi v Ljubljani anketa glede nove naredbe o minimalnih mezdah za Slovenijo. Na anketo so bili vabljeni del. in delodajalski delegati organizacij. Svobodne strokovne organizacije so glede nove ured-

be predložile posebno skupno spomenico, udeležile so se pa po svojih zastopnikih tudi ankete pri banski upravi. Minimalne mezde bi morale biti uveljavljene dne 25. septembra.

Doma in po svetu

Nobenih gospodarskih reform ne bo, predno ne bo vlada zaslišala mnenja gospodarstvenikov, je te dni izjavil ministrski predsednik Cvetković.

Cena sladkorju franko kupčeva postaja brez skupnega davka bo znašala za kristal din 1330, za kocke din 1495 za 100 kg. Za koliko se bo sladkor podražil, še ne moremo reči točno, dokler trgovci ne prikalkulirajo svojih stroškov in zaslужka. Verjetno se bo sladkor prodajal kg za 1.85 do 1.95 din dražje, kakor doslej.

Enotno milo dobimo. V ministrtvu za trgovino pripravljajo naredbo o enotnem milu, ker primanjkuje surovin. Določili bodo enotnemu milu tudi cene.

Avtomobili konkurenca železnicam. Iz Beograda javljajo, da se vrše priprave za omejitve avtomobilskega prometa. Ob sobotah in nedeljah avtomobili sploh ne bodo smeli voziti, izjemši taksi. Obratovati bodo smeli avtomobili samo v krogu 20 km oddaljenosti od mesta. Omejitve se bo pa izvedla tudi drugod, če je avtobusni promet konkurenčen železnicam. Tega stališča ne razumemo prav dobro. Prometni pomočki, tako avtomobili kakor železnice, so predvsem sredstva, ki dvigajo gospodarski razvoj. Gospodarska politika zahteva pospeševanje prometa, da od tega samo živi in se razvija, zato promet zasluži podporo.

Tako razume »Slovenec« demokracijo. »Hrvatski dnevnik« je v lepem polemičnem članku odgovoril na naš nedavno objavljeni članek o potrebi demokratizacije vsega javnega življenja pri nas. »Slovenec« je ta članek izbral po svoje in pravi, »tam kjer so kmetske množice že zbrane v enem samem gibanju, ni več noben potrebe po zbiranju demokratičnih sil.« — To čisto dobro označuje stališče »Slovenca« in njegovih gospodov: Mi in samo mi! Ako je to demokracija, naj si odgovori vsak trezno in pošteno misleč človek sam.

Veliko besedo ima v našem javnem življenju zadnji čas list »Vreme«. Preganja draginjo, špekulacijo, žide in se vnema za nov gospodarski red na korporativni podlagi. Da bi ljudi lažje prepričali o iskrenosti in dobronamernosti svojih predlogov, naj bi ta list objavil zgodbino svojega postanka in razvoja, zlasti za časa ko je bil predsednik vlade dr. Milan Stojadinović in se je zidal oni nebotičnik, ki nosi na svojem pročelju iluminiran napis »Vreme«.

Glavna skupščina učiteljske zveze (UJU) bo v Novem Sadu dne 21. in 22. oktobra. Dne 20. oktobra bo istotam plenarna seja zveznega vodstva.

Draginjske doklade in prijave OUZD. V sedanjih izrednih prilikah dajejo podjetja in tudi manjši podjetniki svojim nameščencem in delavcem izjemne enkratne draginjske doklade ali nabavne prispevke. Okrožni urad za zavarovanje delavcev opozarja vse delodajalce, da je treba pri prijavi zaslужka delavcev in nameščencev navesti v prijavnici poleg redne plače tudi enkratne ali ponavljajoče se draginjske doklade, nabavne prispevke itd., četudi se te izredne doklade izplačajo le enkrat ali večkrat na leto. Take doklade in prispevke morajo delodajalci takoj ob izplačilu javiti Okrožnemu uradu. V takih slučajih je treba v prijavnici poleg redne plače navesti: »Enkratni letni (polletni) draginjski prispevek din...«. Ta prispevek se porazdeli enako na vse mesece v letu oziroma obdobju, za katero je bil poseben prispevek izplačan in se prišteje k redni plači ter tako določi mezni razred. Delodajalci naj

to opozorilo vpoštevajo in izvršijo potrebne prijave, ker bi v nasprotnem primeru oškodovali delavstvo na pravicah glede višine bolniških podpor, zlasti pa glede višine invalidskih in starostnih rent. Delodajalec, ki prijavi nepravilni zaslужek nameščenca ali delavca, se po § 195. ZZZ kaznuje z denarno globo do 1000 din.

V Zagrebu so pretekli teden stavkali pekovski pomočniki. Oblast je zaprla okrog 60 stavkajočih. Stavka je bila po mnenju oblasti nezakonita, ker je ogrožala preskrbo prebivalstva s kruhom in je stavka v živežarskih obratih po uredbi o posredovanju sploh prepovedana. V ponedeljek se je pretežna večina iz zapora izpuščenih vrnila na delo. Kakor poroča »Slovenec«, so oblasti pridržale v zapora 10 odstotkov aretiranih. »Te bo oblast poslala v prisilno bivanje v zapuščene kraje, kamor pošilja tudi verižnike in oderuhe. Med tistimi 10 odstotkov zaprtih so namreč komunistični organizatorji stavke«.

Kakšno društvo je to bilo? »Jutarnji List« z dne 23. septembra je priobčil poročilo naslednje vsebine: »Te dni se je vozila preko Ljubljane na Hrvatsko neka Evica Petrovič, doma iz Gline. Vračala se je iz Francije, kjer je preživela vse vojne strahote, radi česar je bila živčno popolnoma uničena. Z njo se je v istem vlaku vozila tudi družba 80 delavcev iz jekekarne na Jesenicah, ki so imeli s seboj lastno godbo in so se vozili v Beograd na neko prireditev. Med vožnjo pa je Petrovičeva nenadoma opazila, da ji je izginila damska ura. Ker je ostalo vse iskanje zaman, se je nek zagrebski detektiv, ki se je vozil v istem vozu, zavzel za bolno ženo in napravil med sopotniki preiskavo. Ura se je našla v žepu nekega Franca Jagode, tajnika dotičnega društva, ki se je z godbo vozil v Beograd.« — Zanimivo bi bilo vedeti, katero in kakšno je to društvo, ki se v sedanjih razmerah lahko vozi z godbo v Beograd in ki ima takega čudnega tajnika...

V domnevi, da ima pred seboj jelena, je ustrelil človeka. Nad Blokami pri Sodražici sta bila na lovu domačin posestnik Vilko Ivanc in profesor medicinske fakultete dr. Lavrič, vendar vsak v svojem lovišču in ne da bi bila vedela drug za drugega. Oba sta opazila jelenje »rukacije« in se pri tem približala drug drugemu, v domnevi, da na umetno rukanje odgovarja pravo jelenje rukanje. Ker je bilo ponoči, je Ivanc prišel čez mejo svojega lovišča in se naenkrat znašel v bližini primarija dr. Lavriča in njegove družbe. Ker je bil Ivanc v rjavi obleki in zakrit od grma, je primarij domneval, da vidi pred seboj jelena. Pometil je in ustrelil ter tudi zadel. Ivancu so sibre razmesarile nogo in prebile žilo dovodnico. Primarij je takoj nudi pomoč ranjenču, vendar je bilo vse zaman in je Ivanc izdihnil.

Ko je pri sosedu gorelo, je gasil in reševal pri tem pa sosedu ukradel iz skrinje 7000 dinarjev. To se je zgodilo v Bratislavcih dne 14. julija letos. »Reševalec« je odprl skrinjo v goreči sobi in vrgl skozi okno nekaj kovancev, za papirnat denar pa je dejal, da ga je že zajel ogenj. Pozneje ga je izdala zapravljivost. Za pokoro je sedaj dobil 10 mesecev in še vrniti bo moral, kar je pri gašenju vzel.

Izvoz orehovega lesa je dovoljen samo s pristankom okrajnega referenta, izvoznik pa mora 5 odst. lesa ponuditi našemu vojnemu ministrtvu. Sekanje orehov je prepovedano vsako leto od 1. aprila do 1. oktobra. Pozneje pa samo tedaj, ko se za vsak posekani oreh posadi pet novih.

144 v Bolgariji je letošnja žetev mnogo slabša, kakor je bila lanskega leta. Pač pa je dobro obrodila koruza, čebula, sončnice in živinska hrana.

Letošnji pridelek olja v Grčiji cenijo na 100 tisoč ton. Grčija izvažala sedaj večino olja v Jugoslavijo in Italijo, dočim ga vsled razmer more izvoziti v Severno Ameriko le neznatne količine.

80.000 bal bombaža so po poročilih iz Carigrada pridelali v Turčiji. Zeleti bi bilo, da bi del tega bombaža dobila naša država, ker ga Turčija ne potrebuje tako veliko množino.

Zane Grey:

156

Mož iz gozda

»No, veste, kar ljubosumna sem«, je rekla Helen šegavo. »Še nikdar nisem videla tako lepega ponija.«

»Jaz pa mislim, da vi ne boste nikdar hoteli jahati drugega konja, kakor svojega Rangerja«, je rekel Las Vegas.

»Gotovo, nikdar. Vendar pa smem biti malce nevoščljiva. Mar ne?«

»To že. Če bi pa rekli, da hočete tega imeti — ho, potem bi Bo postala burkasta«, je rekel zateglo.

»Da, potem bi postala burkasta«, je odvrnila Helen. Čutila se je tako srečno, da je oponašala njegov način govorjenja. Čutila je željo, da bi ga nežno objela. Bilo je preveč lepo, da bi bilo resnično — povratek tega cowboya. Razumel jo je. Vrnil se je, in med njima ni več bilo niti najmanjše prejšnje odtujenosti. Očividno je strašno vlogo, ki jo je igral, že pozabil in pozabil tudi pogubno usodo, ki jo je prinesel svojim sovražnikom. Ta trenutek je bil za Helen čudovit, s svojim razodetjem nenavadne pomembnosti zapada, ki je bila v tem cowboju vtelesena. Bil je to res imeniten dečko, čeprav se tega sam ni zavedal.

Potem pa so se odprla vrata dnevne sobe in sladek, visok glas je zadonel po dvorišču.

»Roy! Oh, kakšen lep mustang! Čigav pa je?«

»No, če je vse to res, kar slišim, potem je vaš«, je odvrnil Roy s hudomušnim rezanjem.

Bo se je pojavila na pragu. Stopila je na verando. Zagledala je cowboya. Rdečica razburjenosti na njenem mičnem obrazu se je umaknila nenadni bledici.

»Bo, zelo me veseli, da vas spet vidim«, je vzkliknil Las Vegas med tem ko je, s sombrerom v roki, stopil naprej. Helen ni mogla odkriti na njem nobenih znakov zmedenosti. Videla pa je iskreno veselje v njegovih potezih. Pričakovala je, da bo Bo poletela naravnost v njegovo naročje. Bila pa je menda obsojena, doživljati le razočaranja.

»Tom, tudi mene veseli, da vas spet vidim«, je odvrnila.

Stisnila sta si roki kot dva stara prijatelja.

»Imenitno izgledate«, je rekel.

»O, meni gre dobro... In kako je šlo vam te tri mesece?«

»Oh, zdelo se mi je, da je bilo še bolj dolgo«, je rekel zateglo. »No, zdaj se spet precej dobro držim, a nekaj časa sem bil moral ostati v postelji, radi slabosti srca.«

»Slabosti srca?« je ponovila.

»Da... Preveč sem se najedel tam preko v Novi Mehiki.«

»Zame to ni nič novega — kje leži vaše srce«, se je smejala Bo. Potem je v nekaj skokih bila z verande na dvorišču, da bi si mogla od blizu ogledati plavega mustanga. Vedno znova je tekala okrog njega in sklepala roke samega navdušenja.

»Bo, krasen eksemplar konja«, je rekel Roy. »Tudi jaz še nisem videl bolj čedne živalice. Dirja ko veter. In dobre oči ima. To bo še nekoč čisto krotko živinče, vendar se mu kri nikoli ne bo čisto ohladila.

Bo si je upala korak bližje in je končno položila eno svojih rok na mustanga, potem pa še drugo. Gladila ga je po trepetajočem vratu in ga je ogovarjala s sladkimi besedami, dokler se ni privadil njenemu dotiku.

»Kako mu je ime?«

»Zdi se mi, da 'plav' ali nekako tako, je odvrnil Roy.

»Tom, ima moj novi mustang že svoje ime?«, je vprašala Bo in se okrenila h cowboju.

»Seveda.«

»Kakšno pa?«

»No, jaz sem ga krstil za Plav-Bo«, je odvrnil Las Vegas smeje.

»Plav-Boy?«

»Ne. Krstil sem ga na vaše ime. In sam sem ga lovil, vjel in zdresiral.«

»Imenitno. Torej se imenuje Plav-Bo... In čudovita, krasna žival. O, Nell, samo pogledj ga... Tom, ne morem se vam dovolj zahvaliti.«

»Ni mi do zahvale«, je odvrnil cowboy s poudarkom. »A nekaj vam moram reči Bo. Morali boste izpolniti preje neke pogoje, predno ga boste smeli jahati.«

»Kaj ste rekli? je vzkliknila Bo, ki jo je počasni, hladni in svečani naglas njegovih besed prestrašil.

Pogled na Las Vegasa je Helen očaral. Nikoli še ni tako imenitno izgledal. Tako drzno, nebrižno in sitakurno. Bil je videti, da se čuti gospodarja položaja, v katerem se morajo njegovi pogoji sprejeti. Morda pa ga je gnal pri tem značilni cowboyski motiv, česar pa Helen ni mogla razpoznati.

Iz naših krajev

CELJE

Krajevni medstrokovni odbor sklicuje širšo sejo za danes, četrtek, dne 26. septembra s pričetkom ob 20. uri. Radi izredno važnega dnevnega reda opozarjamo vse priključene strokovne organizacije, da sigurno pošljejo svoje delegate.

Seja »Vzajemnosti« bo v soboto, dne 28. septembra v društvenem prostoru ob 20. uri. — Na dnevnem redu so za jesensko prosvetno delo važne stvari. Pripravimo se za bodoče naloge, da jim bomo kos. Jesen pomenja novo življenje za vse odseke »Vzajemnosti«. Pridite vsi točno. Osebnih vabil ne bomo razposlali. Jeran J., tajnik.

Pasja steklina v Celju-Gaberju. 15. septembra je poginil nek pes na pasji steklini. Da se ta nevarna bolezen čimprej zatne, je za nedoločen čas razglašen strogi pasji kontumac za vse celjsko mestno področje.

TRBOVLJE

Zakaj so čevlji tako dragi. Zadnje čase so se cene usnju silno dvignile. Zaradi tega je poskočila tudi cena čevljev. Delavstvo v industrijskih krajih rabi mnogo obutve pri svojem težkem delu, zato je razumljivo, da je radi podražanja ogorčeno. Ker pa so ljudje napačno poučeni, se velikokrat znašajo nad čevljarstvom moji, kot da bi bili oni krivi ogromni podražitvi čevljev. Čevljarstvom moji iz Trbovlje so sestavili naslednjo kalkulacijo za par takozvanih šitnih čevljev in so naprosili naše uredništvo, da jo objavi. Kalkulacija izgleda takole: Glavni deli iz 1.10 kg kravine a din 120 znaša din 132, sukanec in šivanje zgornjih delov din 16, podplati 60 dkg a din 120 znaša din 72, notranjki in kapice 35 dkg a din 78 znaša din 27,30, gornji opetniki in kečri iz krupona 40 dkg, kg a din 80 znaša din 32, vrat za peto in skočni sklep 40 dkg, kg a din 56 znaša din 22,40, rovanje, planičariji in drugi žebli din 30.—, pomočniku din 40.—, dreta, cveki, klej, kroci in kroci za trake din 10.—. To je skupaj din 381.— brez zaslužka mojstra, ki v sedanjih razmerah mora priračunati vsaj 10 odstotkov na gornjo ceno, ako hoče sploh živeti in plačevati davke ter ostalo. Ta cena pa še ni zadnja, ker se usnje še draži. Moji pa nimajo starih zalog usnja. Kam plovemo? Kako si bo delavstvo nabavilo novo obutve? Slede podpisi vseh čevljarstvom moji iz Trbovlje.

HRASTNIK

Steklarji predlagajo zvišanje mezd. Radi naraščajoče dragine je delavstvo v steklarni vložilo potom svoje organizacije SDSZJ zahteve po zvišanju mezd za 15 do 20 odstotkov. To zadavna pogajanja so se vršila 25. t. m. Delavstvo upa, da bo podjetje uvidelo potrebo zvišanja mezd in ugodilo upravičenim delavskim zahtevam.

LAŠKO

Opozorilo delavcem. Mnogi delavci v slučaju odpustitve tožijo podjetje za plačilo nadur, razne razlike itd., a ne vedo, kaj veljajo v takem primeru zapiski. Nadure morajo dokazati natančno pred sodiščem z navedbo števila nadur. Shranjujte vse tedenske, štirinajstredne ali mesečne plačilne liste, pri akordnem delu pa si sami zapisujte ure. Beležite jih v delavski koledar. Važna je tudi davčna knjižica, ki jo mora gospodar ob izstopu izročiti delavcu. Nadure imajo tudi akordanti. (Tkalci pozor!). Redna plača ene ure je 48. del povprečnega tedenskega zaslužka pri tekstilnih, pri obrtniških pomočnikih pa 60. del povprečnega tedenskega zaslužka. Pri strojnih ključavničarjih, kovinostrožarjih in v kamnolomih je dovoljen zakoniti delovni čas 9 ur ali tedensko 54 ur. Pri odhodu iz službe (odpustitve) ne podpisujte nobenih list, ker se je že zgodilo, da so delavci izgubili tožbe, ker so to ali ono podpisali, četudi niso vedeli, kaj. Baš sedaj ima neki delavec iz tovarne »Lava« v Celju tožbo radi neke razlike po svojem kolektivni pogodbi. O njej bomo poročali, ker bo za ostalo delavstvo poučno.

KRANJ

V tovarni »Jugoslovanske tvornice gume« ni prišlo do sporazuma. V soboto, 20. t. m. so bila ponovna pogajanja za povišanje plač delavcem z ozirom na nastalo druginjo, na katerih pa ni prišlo do sporazuma. Zastopniki delavstva so končno zahtevali samo še 20 odstotno povišanje plač, dočim je podjetje vztrajalo na 15 odstotnem povišju. O meznem sporu bo odločilo razsodišče. — Vedno manjši zaslužek delavcev v tekstilni industriji. Ker tekstilna podjetja radi pomanjkanja bombaža obratujejo vedno v manjšem obsegu, je naravno, da se temu vzporedno zmanjšuje delavcem zaslužek. Malenkostno povišanje plač se še daleč ne more primerjati s porastom druginje življenjskih potrebščin. Naravno je, da bi bilo radi tega delavstvo prizadeto tudi ob polni zaposlitvi. Sedaj pa je seveda še veliko bolj. Naj navedemo še to, da je kakor v posmeh delavstvu in vsej javnosti »Jugoslovanske« na nekaterih akordnih postavkah delavcem na plači celo odtrgala. —

MEŽICA

»Vzajemnost« najvjudneje vabi na vinsko bratstvo, katero priredi v nedeljo, dne 29. t. m. s pričetkom ob 4. uri popoldne, v gornjih prostorih gostilne Toif. Prijatelji zabave, sladkega grozdja, godbe in plesa najvjudneje javljeno, posebej pa še sodruzi in sodružice iz Črne. Za obilno udeležbo se priporočajo viničarke in viničari ter odbor.

LJUBLJANA

Finančni minister dr. Šutej je bil minul teden v Ljubljani, kjer je imel konferenco, na kateri so razpravljali o državni gospodarski in finančni politiki z ozirom na načrte vlade. Konference so se udeležili samo gospodarstveniki.

Za ugotovitev prave mere drv ima občina postavljene organe na Gruberjevem nabrežju, vodila pa bo nadzorstvo po svojih organih tudi po mestnih ulicah, ker je mestno poglavarstvo ugotovilo, da so nekateri kmetje pripeljali strankam drva in jih zmetali na tla, namesto zložili, pozneje pa se je ugotovilo, da je drv bilo manj, kot pa je kupec plačal za nje.

Pravomočno oproščen je trgovec Schnabl, ki so ga prijeli nadzorni organi, češ, da je kopicil moko v svrhu spekulacije. Sodišče ga je oprostil iz razloga, ker obtoženec ni imel namena prikrievati in kopiciti blaga in tudi zaloge moke je bila primerna razsežnosti njegove trgovine. To sodbo je potrdil tudi senat.

Ljubo Ravnikar bi moral biti poznan med prijatelji našega lista. Saj je ilustriral mnogo

knjiž Cankarjeve družbe, napravil osnutke za platnice večine koledarjev te naše knjižne družbe, pri delavskem odru »Svoboda« je s svojimi slikami pripomogel svoj čas k velikemu uspehu »Hlapca Jerneja« in »Švejske« itd. Toda Ljubo Ravnikar ni nikoli in nikjer podarjal svojega imena, v umetniškem svetu se ni pridruževal ne tej ne oni hvalisani šoli ali skupini, delal je sebi v veselje. Zato presesteti se njegovega prijatelja, ki je skozi leta spremljal njegovo delo, ko obišče njegovo prvo razstavo oljnatih in akvarelnih slik in li-norezov. Ne veš, kaj bi bolj pohvalil, ali njegove portrete, ali rože, ali Jesenice, ali skladišča lesa, ali pravilne slike, polne fantazije. To razstavo je res vredno obiskati. Obišče jo lahko vsak sodrug, saj ni vstopnine! Priporočamo pa njegov katalog razstavljenih del, stane komaj 3 din. Razstava je odprta vsak dan od 3. oktobra v galeriji Obersnel na Gosposvetski cesti št. 3.

MARIBOR

Že sedaj primanjkuje na trgu krompirja. — Prejšnja leta je bilo na trgu ob tem času ogromno krompirja na razpolago. Minulo soboto pa so pripeljali kmetje menda samo en ali dva voza in je bil krompir razprodan že v zgodnjih jutranjih urah, tako da gospodinje, ki so nekoliko zakasile, ta dan niso mogle kupiti na trgu krompirja. To se v povojni dobi še menda ni nikoli zgodilo, čeprav je bila večkrat še slabša letina, kot letos. Če že sedaj primanjkuje na trgu krompirja, je pričakovati, da ga pozneje sploh ne bo mogoče dobiti, zato je nujno potrebno, da občina nemudoma nabavi večjo količino krompirja iz drugih krajev, kjer je bila letos boljša letina, kakor pa pri nas. Krompir je za preživljanje revnejših slojev neobhodno potreben in je treba ukreniti vse, da bo poleg drugih nujnih življenjskih potrebščin dovolj krompirja na razpolago. S tem bo tudi mogoče preprečiti spekulacije na račun najbednejših.

Deputacija državnih namestencev, delavcev in uslužbencev je v sredo, dne 25. t. m. obiskala g. župana in zahtevala, da občina podvzame energične korake proti naraščanju druginje in spekulantom. Deputacija je dalje zahtevala, da se nemudoma osnuje aprovizacijski odbor za mesto Maribor. V deputaciji so bili zastopani učitelji, državni uradniki, železniški uslužbenci delavci in zastopniki društva najemnikov. Deputacija se je zglasila tudi pri obeh sreskih načelnikih. Deputacijo je zastopalo skupno 21 organizacij.

25 odst. povišice zahtevajo brivski in frizerski pomočniki in pomočnice. Med vsemi delavci in nameščenci so menda brivski in frizerski pomočniki in pomočnice najhujše izkoriščani, ker so poleg malenkostne mezde ki jo prejema, navezani le na napitnino, s katero pa stranke, z ozirom na druginjo, sedaj tudi niso posebno radodarne. Napitnina pa je že sama na sebi ponižujoča za delavca in nameščenca, ki v redu vrši svoje delo, zato bi bilo najbolj umestno, da se tudi v brivski in frizerski stroki uvede odgovarjajoča meza in odpravi napitnina. Preselitev tovarne se ni izplačala. Lansko leto jo je potegnil s svojo tovarno v Egipt lastnik tekstilne tovarne Zelenka & Co., g. Schonsky. Kakor poročajo, pa so se stroji med prevozom hudo poškodovali. Ker so vsi nemškega izvora, je lastnik naročil nadomestne dele v Nemčiji. Vsled vojne pa ti deli niso prispeli v Egipt in tako je obrat tovarne običal oziroma se vrši v zelo skrčenem obsegu. Razen tega oblasti niso preveč naklonjene g. Schonskemu, ki je tujec.

Nezadovoljstvo delavcev mestnih podjetij vedno bolj narašča, ker so ostale vse prošnje za povišanje mezd oziroma druginjskih doklad brezuspešne. Mestna podjetja doslej niso za svoje delavce pokazala niti toliko razumevanja, kakor nekateri privatni podjetniki, ki so že lansko leto prostovoljno zvišali prejemke svojim delavcem, ko je pričela naraščati druginja. Medtem ko so privatni podjetniki že ponovno zvišali mezde in tako pokazali vsaj dobro voljo, pa mestna podjetja, ki bi morala z dobrim vzgledom naprej, tega niso storila. Nekateri prizadeti kvalificirani delavci prejema baje komaj po din 4.50 urne mezde, dasi je podjetje, ki jih zaposluje visoko aktivno. Nikakor se ne more opravičiti tega nesocialnega zadržanja onih, ki odločajo o usodi mestnih podjetij in njih delavcev. Mestni svet bi se moral za to vprašanje nekoliko bolj zanimati in poskrbeti, da ne bo vodstvo M. P. plačevalo svojim delavcem mezde, ki niso ravno v čast tej javni ustanovi. Tudi druginjske doklade, ki jih prejema uradniki teh podjetij so znatno višje, kakor pa one, ki jih dobe delavci, kar je vsekakor značilno, ko je vendar jasno, da občutijo sedanjo druginjo delavci prav tako, kakor uradniki.

Vozovni oddelek v del. drž. železnic je imel do konca lanskega leta največ dela s popravilom voz za mednarodne brzovalke, ki so prihajali v revizijo vsake pol leta. Ko je mednarodni promet vsled vojne prenehal, so pregled voz za brzovalke okrnili tako, da pride vsak voz samo enkrat na leto v delavnico. — Vsled tega je vozovni oddelek izgubil okrog 50 odstotkov zaposlitve. To zgubo na zaposlitvi pa so sedaj nadomestili na ta način, da je generalna direkcija odredila popravilo vseh težko poškodovanih tovornih in osebnih voz, predvsem onih, ki se razbihejo pri kakšnih nesrečah, v vozovnem oddelku mariborske žel. del. Poprejši v vozovnem oddelku izvrševali samo manjša popravila tovornih voz.

Obilna moča je dala letos mnogo sena in otave. Po košnji otave je zrasel še otavč, ki se ga letos nakosili marsikje toliko kot včasih otave. Za krmo letos pozimi ne bo skrbli.

Iz Češke

Teden češke kulture organizira češki kulturni svet v Pragi v dneh od 28. septembra do 5. oktobra t. l.

Iz Slovaške

Slovaški minister o jezuitih in židih. ČTK. Ob priliki župnega zbora Hlinkove slovaške ljudske stranke v Banskí Bistrici, je imel notranji minister Šajno Mach govor, v katerem se je med drugim pečal tudi z razmerjem nacionalnega socializma do krščanstva in dal funkcionarjem stranke praktična navodila za delovanje v občinah. V zvezi z arizacijo (izločitvijo židov) je povdaril, da bodo v bližnji bodočnosti objavljene nove odredbe na zdravstvenih temeljih. V tej smeri je treba napraviti radikalni red. Pri tej priliki je sprožil notranji minister Mach tudi vprašanje krščenih židov in njihovih otrok. Brezobzirne in ostre odredbe vlade niso niti nekrščanske, niti nedostojne ljudi. Če hočemo odstraniti tvor in bacile, vendar ne moremo pustiti del bacila v telesu. To je čisto krščansko. Tudi najstrožji red katoliške cerkve, jezuiti, kreiskujejo prednike svojih članov do četrtega in petega kolena in oni prav dobro vedo, zakaj tako delajo. — Iz poročila je razvidno, da menda postopek Hlinkove stranke v vprašanju krščenih židov in njihovih otrok med slovaško duhovščino in drugimi katoličani ne uživa priznanja in razumevanja, ker je protiven določilom kanonov (vrhovnega cerkvenega zakona).

POSLEDNJE VESTI

Ultimat za predajo Dakarja.

Angleški admiral pred Dakarjem je stavil zahtevo, da se mesto preda do dne 25. septembra popolnoma. Ena francoska podmornica v Dakarju, ki je sestrelila torpeda proti angleškim ladjam, je bila potopljena, posadka pa rešena.

O položaju pred Dakarjem pravijo ameriški listi, da je to prva angleška ofenzivna akcija. Zedinjenim državam je mnogo na tem, da bi uspela.

Po japonskem vkorakanju v Indokino.

Boji med Japonci in Francozi na meji Indokine so nastali, ker so Japonci vdrl v Indokino s kitajskega ozemlja, dočim je bilo dogovorjeno, da bodo japonske čete preko Hainfonga korakale na Kitajsko. — V bojih je bilo po japonskih vesteh ubitih 131 francoskih vojakov in 240 vjetih, Japonci imajo 100 mrtvih. — Ameriški zunanji minister Hull je izjavil novinarjem, da bo ameriška vlada šele sklepala o ukrepih v zvezi s prekršenjem obstoječega stanja od strani Japoncev v Indokini. — Kitajski veleposlanik v Vichyju pa je obvestil francosko vlado, da bo Kitajska podvzela vojaške ukrepe proti Indokini.

Tass poroča, da bo Anglija prepustila Singapur Zedinjenim državam, ki bodo tja poslate tako močno brodogeje, da bo zadostovalo za preprečenje japonskih namer proti holandskim otokom.

Nemško vojno poročilo z dne 25. septembra pravi: V noči na 25. september so angleška letala zopet napadla Berlin. Skozi obrambo pa so se prebila samo posamezna letala, ki so dosegla središče mesta. V zapadnem delu mesta je bil zadet nek lazaret. Bombe niso pogodile nobenih vojaških objektov. — Ob holandski obali je nek angleški rušilec potopil holandski reševalni čoln. — Angleške vojne ladje so napadle norveške ribiče. — Norveški parnik »Norge« (4000 ton), ki je bil v službi Anglije, se je potopil z 8 mož posadke. Italijani so prerezali kabel Malta-Gibraltar.

Silen napad na obzrje v Kanalu so izvršila angleška letala dne 25. t. m. zjutraj. Tako silnih eksplozij še ni bilo doslej čuti na angleško obalo. — Po 20 nemških bombnikov leti sedaj vedno v spremstvu 80 lovskih letal. To je posledica uspešne angleške obrambe v zraku, pravijo ameriški listi. (Reuter.)

Napad na Gibraltar dne 24. septembra je izvršilo 20 francoskih letal, ki so vrgla okrog 100 bomb iz višine 6000 metrov. Zadele so bile hiše in ceste. Eno letalo je bilo sestreljeno. Gibraltar so Angleži zavili v umetno meglo.

Nova avstralska divizija je te dni odpotovala v kolonije.

Ladja z otroci, ki je bila potopljena, pravijo Nemci, je bila angleška pomožna križarka. Na njej je bilo 90 otrok in 294 drugih potnikov.

Ni res, da bi se bilo ob flanderski obali vsled viharja in angleških bomb potopilo 60.000 nemških vojakov, ki so vozili na ladjah v nedeljo, dne 22. septembra. (DNB.)

Ribbentrop in španski notranji minister Suer sta se po vrnitvi Ribbentropa iz Rima ponovno sestala v Berlinu.

Iz SSSR poroča Tass, da je Stalin odlikoval več inženjerjev, ki so zgradili nove tipe vojnih letal. Sovjetska vlada v litvanski republiki bo razdelila 59.900 posestev s 344.000 ha zemlje in nato še 14.000 posestev z 80.000 ha zemlje. Na ta način bo dobilo delo na kmetih 74.000 ljudi, ki doslej niso imeli zemlje, četudi so bili kmetje. — Obratovati bo pričela tovarna za celulozo, najdomonejša na svetu.

SSSR se ne vtiha v razmere v tujih državah, pravi Tass, in zanika vest iz Beograda, da bi bila sovjetska vlada zahtevala odstop turškega ministra Saradzogluja.

V Mehiki so vladine čete udušile upor generala Almarazja.

Iz Jugoslavije. Izšla bo nova uredba o omejitvi prodaje bencina in nafte. — Ustanovljena je centrala za prodajo drv in premoga iz državnih gozdov in posestev. Prodaja drv pa ostane prosta in cene maksimirane. — Trgovina z oljem na drobno ne bo monopolizirana. — Za plačilo narodno obrambnega davka od strani delavcev in uslužbencev bo finančni minister izdal zmke, ki se bodo lepile v davčne knjižice. — Ljubljanska mestna občina bo od slej nakupovala in prodajala vse življenjske potrebščine in ne samo krompir.

Kolo znamke »Wanderer« ev. št. 106.522 je bilo v Mlinski ulici ukradenko železničarju Ivanu Čerinu. — Na Koroški cesti pa je bilo ukradenko kolo znamke »D-Zug« ev. št. 26.625 učenki Adi Pečenko.

Položaj na Daljnem vzhodu vedno bolj zapleten

Po vdoru Japoncev v Indokino.

Japonci so izrabili sedanjo nemoč Francije in so od vlade v Vichiju izsilili dovoljenje, da smejo zasesti nekatera oporišča v francoski Indokini ter preko nje poslati vojsko na Kitajsko, da tako tudi z juga napadejo Čankajškovo armado.

Pogajanja so se vršila precej časa, tako, da so imeli Kitajci priliko pripraviti Japoncem topel sprejem, kadar bodo poskušali priti preko meje francoske Indokine na kitajsko ozemlje.

S tem pa ta zadeva še ni urejena. — Brez dvoma bodo Japonci skušali ta oporišča v Indokini razširiti, kot pove bajka o jezu in lisici, ki je prišel v lisčijo luknjo iskat zavetja.

Odmev tega nastopa Japonske je že prišel iz Zedinjenih držav. Žuñanji minister Zedinjenih držav je izjavil, da smatra vlada zasedbo oporišč v Indokini po japonskih četah za prekršitev obstoječega stanja (status quo). Ni še povedal, kaj nameravajo Zedinjene države storiti, najbrž pa ne bo ostalo samo pri ugotovitvi, ki jo je izrekel zunanji minister. Računajo s tem, da bodo Zedinjene države uveljavile proti Japonski celo vrsto novih gospodarskih ukrepov. Že sedaj je bilo prepovedano izvažati iz Zedinjenih držav na Japonsko železo in nafto, odslej bodo prepovedali izvoz tudi drugih življenjskih potrebščin.

Japonska je z zasedbo oporišč v Indokini dobila novo operacijsko ozemlje proti Čankajšku. To pa na drugi strani pomeni za njo tudi novo breme, kajti ni lahko prevažati armado na take daljave in jo oskrbovati.

Med tem je dozorelo vprašanje zveze med Anglijo, Zedinjenimi državami in Avstralijo v Tihem oceanu.

Kako močno se čuti Anglija v tem

trenutku, se vidi iz njenega postopanja proti nekim japonskim ogleduhom v Singapuru. Nek japonski konzularni uradnik je ukradel neke važne angleške vojaške listine. Angleške oblasti se niso pomišljale, ampak so vdrle v japonski generalni konzulat in tamkaj izvršile preiskavo ter zopet vzele dokumente, ki so bili tamkaj shranjeni, uradnika in nekaj pomagačev pa zaprle.

V Tokiju je radi tega silno razburjenje, kar pa Angležev očividno nič več ne moti.

Pojavljajo se tudi vesti, da se glede ukrotitve japonskega imperializma razgovarjata SSSR in Zedinjene države. Te vesti se zde pretirane, četudi se širijo iz japonskih virov. Japonci se pri tem sklicujejo na njim poznano dejstvo, da so Zedinjene države v zadnjih tednih poslale mnogo vojaškega materiala za armado maršala Čankajška preko ruskega pristanišča Vladivostoka.

Na Daljnem vzhodu se položaj naglo in čim dalje bolj zapleta. Japonska je zaradi dolgotrajne vojne izčrpana. Želela bi zaključiti vojno na Kitajskem, da bi se potem mogla polastiti še Indokine in holandskih otokov. Od njene armade je nedotaknjena samo vojna mornarica. Ta je močna. Toda ako bi prišlo do merjenja moči med mornarico Zedinjenih držav in Japonsko, kdo ve, kako bi stvar izpadla. — S propadom japonske vojne mornarice pa bi propadla tudi japonska vojska na Kitajskem. Mogoče bi se to zgodilo že v trenutku, ako bi morala japonska mornarica odpluti na branik japonskih interesov v druga morja in ne bi mogla več dovolj zavarovati prevozov iz Japonske na Kitajsko. — Japonska hiti, ker ve, da dela čas proti njej.

nih srednje- in vzhodnoevropskih držav, ki so baje zelo rade plačevale pravilne vsote, na primer do 15.000 frankov za en sam članek v korist Male Antante, za par vrst v korist vzdrževanja dotedanjega stanja srednje- in vzhodne evropske države. ... potrebuje lasten, neodvisen tisk.

Oživiljenje protisovjetske ukrajinske propagande? »Exchange Telegraph« poroča, da se bo vodja ukrajinske propagande za neodvisnost, Skoropadsky, ki je prišel ob rusko-nemškem paktu v neroden položaj, sedaj naselil s vsem svojim propagandnim štabom v Krakovu, ki je pod Nemčijo. Tu bo osrednji sedež Ukrajinske legije, ki bo imela svoje podružnice v Przemyslu, Jaroslavu in Sanoku. Klic po neodvisni Ukrajini sicer ni od nemške strani uradno priznan, vendar pa nemške oblasti na noben način ne prepovedujejo in otežkočujejo ukrajinskega gibanja za neodvisnost. V krogih sovjetske vlade še niso zavzeli nikakega stališča proti novemu oživiljanju ukrajinske propagande.

Sovjetski manevri so se po poročilu Tasse pričeli te dni v Ukrajini. Manevri sovjetske vojske na Kavkazu pa so končani.

Kako je s prebivalci francoske Guayane? Potniki, ki prihajajo iz Južne Amerike, pravijo, da se nahajajo prebivalci Vražjih otokov v težkem položaju, ker so prekinjene vse zveze med Francijo in to kolonijo. Baje je okoli pet tisoč kaznjencev in paznikov v nevarnosti, da pomro od glada. — Francoska Guayana leži v severovzhodnem delu Južne Amerike na Atlantskem oceanu in ima okoli 50.000 prebivalcev, tri četrti jih je Kreolcev (potomcev španskih priseljencev). V te kraje so do nedavna pošiljali iz Francije nevarne zločince, kjer so izpostavljeni vročemu ekvatorskemu soncu. Redkokateri pride iz teh krajev nazaj. Glavno mesto je Cayenne.

57 milijard rubljev je odobril vrhovni sovjet SSSR za narodno obrambo. Sovjetski vojni proračun je bil v primeru z letom 1937 povišan za 40 odst. in znaša 31,7 odst. celokupnega sovjetskega proračuna.

114 milijonov dolarjev posojila je odobrila argentinska vlada Veliki Britaniji. Britanska vlada bo kupila argentinsko žito in meso.

Nemška marka din 17:82

Kljub napovedi, da se tečaj nemške marke ne bo dvignil, je bilo na zasedanju jugoslovansko nemškega odbora v Beogradu sklenjeno povišati tečaj nemške marke od 1. oktobra t. l. dalje na din 17:82 (od din 14:80).

Blago, ki bo ocarinjeno do 30. septembra in plačano do 31. marca 1941 se bo plačalo še po starem tečaju.

Delavci in kmetje ter draginja

Sedanji čas je kaj primeren, da se zanese razdor med delavce in kmete. Začenja pa ta razdor na trgu, kjer delavec kupuje in kmet prodaja. Kmet določa ceno poljskim pridelkom, delavec pa nima denarja, da bi lahko plačal, kar kmet zahteva in spor je tu. V resnici pa nista kriva teh razmer, ki so zavladale, niti kmet, niti delavec. Delavec prodaja svojo delovno silo in jo hoče prodati čim dražje, kmet prodaja pridelke, ki jih je pridelal s svojimi rokami, pa bi tudi rad dobil za nje čim več, ker mora prav tako, kot delavec kupiti še celo vrsto drugih potrebščin, ki mu ne zrastejo na polju, so pa zanj prav tako drage, kot za delavca.

Iz tega je razvideti, da sta kmet in delavec enako udarjena. Izjemo tvori seveda kmet, ki mu delajo drugi in on od dela drugih bogati, kot podjetnik, kateremu delavec ustvarja dobiček.

Kmetovi otroci so prav tako potrebni obleke in obutve, kot delavčevi. Mogoče je kmet v toliko na boljem, ker poseduje kakšno področje in pride bolj poceni do kakšnih panjev iz gozda, kot pa delavec. Kar se pa tiče ostalega, je pa prav tako prizadet kot delavec.

Delavci in kmetje bi morali stremeti za tem, da se v teh časih zblizajo, ker jih slabi časi enako hudo prizadenejo.

Zelo se občuti v teh časih pomanjkanje združništva v naših krajih. Ako bi imeli kmetke in delavske zadruge, bi bilo marsikaj drugače, kot pa je. V Bolgariji, kjer take zadruge obstojajo, ima pšenica že dvajset let enako ceno. Po ceni pšenice oz. kruha se pa ravna cene

vseh ostalih življenjskih potrebščin, zlasti, ako je gospodarstvo organizirano in špekulacija izključena.

Delavske družine so dandanes hudo prizadete, ako mora rednik vršiti dolžnost do države. Ako je tak rednik sezonski delavec, ne bo imel na zimo s svojo družino od česa živeti, ker takrat, tudi ako bo doma, ni zanj dela.

Delavci smo zato, da doprinesemo žrtve, ako so potrebne, vsi državljani enako. V takih časih, kot so sedaj, ne bi smelo biti razlike. Vsak bi moral imeti delo, vsak pa tudi kruh. Nihče ne sme kupiti živil in špekulirati.

Kmetje bodo, upajmo pametnejši od tistih naših meščanov, ki so si nakupili zaloge, katere se jim bodo navsezadnje pokvarile. Ljudje morajo jesti in kakor delavec ne more čakati z delom, dokler ne bo plača dosegla maksimuma, tako tudi kmet ne more in ne sme čakati s prodajanjem pridelkov, dokler ne bodo cene še višje. Delavci so proti kupčenju živil pri trgovcih, pa tudi proti kupčenju živil na kmetih. Ker sicer so oni tisti, ki ostanejo brez hrane. V tem pogledu bodo kmetje gotovo uvideli, da je treba upoštevati delavčeve težnje.

V današnjih časih glejmo, da si bomo tisti, ki smo si po trpljenju sorodni, eden drugemu v pomoč, ne pa v škodo in breme ter napotje. Bodimo vsi kovači lepše bodočnosti in srečnejših dni. Ljudstvo hoče nov gospodarski, socialni in politični red, toda ustvarilo ga bo samo tedaj, ako bo solidarno med seboj in v boju proti tistim, ki z izkoriščanjem dobrin mislijo samo na sebe, namestu na skupnost. J. F.

Pekovski mojstri in nočno delo

V »Delavski Politiki« smo čitali članek pekovi mojstra, kakšne pomisleke ima združitev pekovskih mojstrov (če vsi ne vem) in kako se čutijo mojstri naenkrat odgovorni, da dobavljajo zdrav in okusen kruh ter ob pravem času. Čudim se, da je pozabil omeniti, da je pekovski mojster odgovoren za težo in ceno kruha, ker teža pri več pekih ne odgovarja predpisu (to je 1 kg velika in ½ kg mala štruga) in bo potrebno, da se jih v bodoče po imenu navede, da jih bo oblast lažje prišla. Največje pomisleke pa ima pisec članka radi ponedeljka in pravi, da postane kruh v vročini vlaknast in neužit, pritožuje se tudi, da je zadnji ponedeljek kruha zmanjkalo in da je bilo prebivalstvo lačno, vse to radi naredbe. Čudim se strokovnjaku, da navede pogreške slabega dela, boljše bi bilo, ako bi povedal svojemu tovarišu recept, kako naj se pravilno pripravljajo testo v vročini in mrzlih dneh. Na vse te pomisleke lahko odgovorim, da ostane kruh užit in ne samo dva ali tri dni, ampak tudi nad 8 dni, če je pravilno pripravljen, kar pa mora vsak pek vedeti. Tudi prebivalstvo je o tem prepričano, saj smo o kruhu, ki vzdrži več dni čitali že mnogo reklame. To kar zna eden, vedo vsi pekovski mojstri. Tudi enotna moka nas ne sme ovirati pri delu. Dolžnost nas pekov je, da nadzorujemo moko in se pritožimo, ako moka ni dobra. Če je prejšnji ponedeljek zmanjkalo kruha, je bila pa kriva sla-

ba kalkulacija pekovskih mojstrov, nikakor pa ne naredba. Koliko starega kruha so prodali peki in trgovci, ko še ni bilo naredbe in koliko se ga poje dnevno v družinah, katere si same spečejo velik hleb za ves teden. Kaj pa kmet, ki peče kruh vsakih 14 dni enkrat? Vsi pomisleki pekovskih mojstrov, (seveda samo nekaterih mojstrov), ne upravičujejo, da bi se mogla kršiti izdana ministrska naredba, nakar se oblast posebej opozarjam. Kritika konzumenta pa je bila, ko je dobil sveži kruh in bo zdaj, ko dobi starega in je tudi na mestu, ako je upravičena. Moramo pa se prilagoditi časom in dčbi v kateri živimo. Naša dolžnost je, da upoštevamo naredbe in zakone, potem smemo zahtevati tudi naše pravice. To bi še enkrat priporočal vsem mojstrom, kakor tudi pomočnikom in je vsako razburjenje na strani pekovskih mojstrov, nezavednih pomočnikov in prebivalcev odveč. Zeleti je, da bi pekovski mojstri in sploh vsi delodajalci priznali povišanje draginskih doklad vsem delavcem in nameščencem in samo tako si bodo lahko kupili kruha, kolikor ga potrebujejo za svojo družino. Pravico pa ima tudi pekovski mojster do draginskih doklad in ker tukaj oblast kalkulira ceno kruha, je tudi dolžna pri kalkulaciji to upoštevati. Končno smo le vsi delavci, zato delajmo radi v prid ter zadovoljstvo nas vseh. — M. P.

Delavski pravni svetovalec

Dolžnosti nezakonskega očeta (Kresnice)

Vprašanje: Imel sem ljubavno razmerje z nekim dekletom, ki sem jo zapustil, ker sem zvedel, da ima tudi z drugimi ljubezenske odnose. Sedaj pa trdi, da je zanosila s menoj, dasi to ne odgovarja resnici. Kako se lahko branim očetovstva? Kakšne so dolžnosti nezakonskega očeta napram otroku? Ali se lahko nezakonski oče reši alimentacije, če vzame otroka v svojo oskrbo?

Odgovor: Po zakonu se smatra tisti za očeta, ki se je združil z materjo otroka v dobi, od katere ni poteklo do njegovega poroda manj kot 180 in ne več kakor 300 dni. Lahko tudi zahtevate, da sodišče izvede dokaz po krvni preizkušnji. V ostalem bi pa lahko predlagali dokaze, iz katerih bi bilo razvideti, da je imela mati ljubezenske razmerje v kritični dobi tudi z drugimi. Toda sam dokaz, da je imela nezakonska mati razmerja tudi z drugimi, še Vas ne bi rešil očetovstva, razen, da ste imeli z njo ljubezensko razmerje v času, od katerega je do poroda poteklo več kot 300 dni ali pa manj kot 180 dni. Nezakonski oče je dolžan skrbeti za otroka po svojih gmočnih prilikah. Povprečno se otroška alimentacija suče okrog din 100 do din 150 mesečno, če gre za očetelavce. Varstveno sodišče praviloma odloči, da skrbi in vzgaja otroka nezakonska mati. — V izrednih prilikah izroči varstveno sodišče otroka nezakonskemu očetu, ko otrok že primerno odraste in mu oskrba po materi ni več nujno potrebna. Za čas, v katerem nezakonski oče vzdrži otroka, odpade njegova dolžnost plačevati alimentacijo.

Poskodbaz avtomobilom (Trbovlje)

Vprašanje: Trgovčev sin je z očetovim avtomobilom poškodoval hčer moje sosedice. Zoper trgovčevega sina je že vneseno kazensko postopanje. Kakšne zahtevke in v katerem času more uveljavljati sosedova hči? Ali bodo njeni zahtevki vpoštevani v kazenskem postopanju?

Odgovor: Pri poškodbah z avtomobilom odgovarjata tako vozač-šofer kakor tudi lastnik avtomobila in sicer oba nerazdelno. V Vašem primeru torej lahko sosedova hči zahteva odškodnino tako od trgovčevega sina kakor tudi od njegovega očeta, ki je lastnik avtomobila. Svoje zahtevke mora uveljavljati najkasneje v šestih mesecih od dne poškodbe. Zahteva lahko primeren znesek za bolečine, vse stroške zdravljenja ter tudi vso izgubo na zaslužku kakor tudi škodo radi pokvarjene obleke in podobno. S temi zahtevki se lahko pridruži kazenskemu postopanju zoper trgovčevega sina pred glavno razpravo, toda mnogo boljše je vložiti zoper trgovčevega sina kakor tudi zoper njegovega očeta odškodninsko tožbo pred civilnim sodiščem, ker bosta v tem primeru oba nerazdelno obsojena na plačilo odškodnine, dočim se bo kazenski pregon vršil le zoper trgovčevega sina. Zato je najboljša, da čimprej vložijo poškodovanca odškodninsko tožbo zoper oba, da ne bo njen odškodninski zahtevek zastaran radi mesečnega roka.

mobilm poškodoval hčer moje sosedice. Zoper trgovčevega sina je že vneseno kazensko postopanje. Kakšne zahtevke in v katerem času more uveljavljati sosedova hči? Ali bodo njeni zahtevki vpoštevani v kazenskem postopanju?

Odgovor: Pri poškodbah z avtomobilom odgovarjata tako vozač-šofer kakor tudi lastnik avtomobila in sicer oba nerazdelno. V Vašem primeru torej lahko sosedova hči zahteva odškodnino tako od trgovčevega sina kakor tudi od njegovega očeta, ki je lastnik avtomobila. Svoje zahtevke mora uveljavljati najkasneje v šestih mesecih od dne poškodbe. Zahteva lahko primeren znesek za bolečine, vse stroške zdravljenja ter tudi vso izgubo na zaslužku kakor tudi škodo radi pokvarjene obleke in podobno. S temi zahtevki se lahko pridruži kazenskemu postopanju zoper trgovčevega sina pred glavno razpravo, toda mnogo boljše je vložiti zoper trgovčevega sina kakor tudi zoper njegovega očeta odškodninsko tožbo pred civilnim sodiščem, ker bosta v tem primeru oba nerazdelno obsojena na plačilo odškodnine, dočim se bo kazenski pregon vršil le zoper trgovčevega sina. Zato je najboljša, da čimprej vložijo poškodovanca odškodninsko tožbo zoper oba, da ne bo njen odškodninski zahtevek zastaran radi mesečnega roka.

MALI OGLASI

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnikih cenah. Hitra izdelava.

Priporoča se
SPECERIJSKA TRGOVINA
Delavski dom L. L. L. L.
Maribor, Frankopanova ulica 1.

Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru
Sodna ulica šte. 20

Izvršuje vsa v grafično stroko spadajoča dela najceneje in najhitreje.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324